

ဆန်စက်ရှိ ဆန်ထွက်ဝေါဟာရများကို အတ္ထုဗေဒအမြင်ဖြင့် လေ့လာချက်

ထက်ထက်အောင်^၁ ၊ သန်းသန်းဝင်း^၂ ၊ နီနီဇော်^၃ ၊ နှင်းနုရည်^၄

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် ဆန်စက်ရှိဆန်ထွက်ဝေါဟာရများကို အတ္ထုဗေဒအမြင်ဖြင့် လေ့လာတင်ပြထားသော စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် မျိုးခြားဘာသာစကားမှ ယူငင်အသုံးပြုထားသော ဆန်စက်ရှိ ဆန်ထွက်ဝေါဟာရများနှင့် မြန်မာဘာသာဖြင့်သုံးသော ဆန်စက်ရှိဆန်ထွက်ဝေါဟာရများ ဟူ၍ နှစ်ပိုင်းခွဲခြားကာလေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ ပထမပိုင်းတွင် အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကား ညှပ်သုံးသည့် ဝေါဟာရများနှင့် ဒုတိယပိုင်းတွင် မြန်မာဘာသာစကားဖြင့်သုံးသော ဝေါဟာရများဟူ၍ ခွဲခြားကာ လေ့လာတင်ပြသွားပါမည်။ ဤသို့လေ့လာခြင်းဖြင့် ဆန်စက်ရှိဆန်ထွက်ဝေါဟာရများကို ခြေခြေမြစ်မြစ်သိရှိလာရပါမည်။ ဤဝေါဟာရများအား လေ့လာမှုမှတစ်ဆင့် အခြားသောလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများကို လေ့လာရာ၌လည်း အထောက်အကူပြုနိုင်မည်ဟုယုံကြည်မိပါသည်။

သော့ချက်စကားလုံးများ - ဆန်စက်၊ ဆန်ထွက်ပစ္စည်းဝေါဟာရ၊ အတ္ထုဗေဒ

နိဒါန်း

ဆန်စက်ရှိ ဆန်ထွက်ဝေါဟာရများကိုလေ့လာရာတွင် လိုအပ်သောအချက်အလက်များကို သိရှိနိုင်ရန် တလုထွော်မြို့၊လယ်ကြီးကွင်းအုပ်စုရွာသစ်တောင်ကျေးရွာရှိ"ရွှေကြာ" ဆန်စက်သို့သွားရောက်လေ့လာခဲ့ပါသည်။ အလေ့လာခံအဖြစ်ဆန်စက်မန်နေဂျာဖြစ်သူ ကိုဇော်မျိုးနှင့်တွေ့ဆုံကာ သိရှိလိုသော ဆန်စက်လုပ်ငန်းရှိ ဆန်ထွက်ဝေါဟာရများကို မေးမြန်းခဲ့ပါသည်။ ဤဆန်စက်သည် တစ်နေ့လျှင် တန်(၃၀)(ဆန်အိတ် ၆၀၀)ကျ၍ ပြည်တွင်းသာမက ပြည်ပသို့တင်ပို့ရန် Export တန်းဝင်ဆန်များကိုထုတ်လုပ်ပေးနိုင်သည့် အဆင့်မြင့်ဆန်စက်ကြီးဖြစ်ပါသည်။ ထိုဆန်စက်ကြီးသို့ သွားရောက်မေးမြန်းရာမှရရှိလာ သောဝေါဟာရများကိုစိစစ်၍ လေ့လာတင်ပြသွားပါမည်။

သုတေသနမေးခွန်းနှင့်ပြဿနာ

ဆန်စက်ရှိ ဆန်ထွက်ဝေါဟာရများကိုလေ့လာရာတွင် မေးခွန်းများစွာတွေ့ရှိလာပါသည်။

- ၁။ ဆန်နှင့်ဆန်ထွက်ပစ္စည်းဝေါဟာရများသည် လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းအတွင်းတွင် မည်မျှ တွင်ကျယ်စွာ အသုံးပြုနိုင်ပါသနည်း။
- ၂။ ဆန်ထွက်ပစ္စည်းများကိုခေါ်တွင်သော ဝေါဟာရများ အနက်အဓိပ္ပာယ်အရ မည်သို့ဆက်စပ်မှုရှိနိုင်သနည်း။
- ၃။ မည်သည့်ပညာရပ်နယ်ပယ်ကိုအခြေခံ၍ လေ့လာမည်နည်း။

^၁ နည်းပြ၊ မြန်မာစာဌာန၊ ဟင်္သာတတက္ကသိုလ်
^၂ နည်းပြ၊ မြန်မာစာဌာန၊ ဟင်္သာတတက္ကသိုလ်
^၃ နည်းပြ၊ မြန်မာစာဌာန၊ ဟင်္သာတတက္ကသိုလ်
^၄ နည်းပြ၊ မြန်မာစာဌာန၊ ဟင်္သာတတက္ကသိုလ်

ဟူသော မေးခွန်းများနှင့်ပတ်သက်၍ နေ့စဉ်လူမှုဘဝတွင် ထိုဝေါဟာရများကို တွင်ကျယ်စွာ အသုံးပြု နိုင်ခြင်းရှိ/မရှိဟူသော ပြဿနာများတွေ့လာရပါသည်။ ထိုမေးခွန်းနှင့်ပြဿနာများအား အတ္ထုဗေဒ ပညာရပ်ကိုသာအခြေခံ၍လေ့လာခြင်း၊ စကားလုံးများ၏အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ခြေခြေမြစ်မြစ်သိရှိလာ စေနိုင်ခြင်းစသည့် အချက်များပေါ်မူတည်၍ လေ့လာတင်ပြသွားပါမည်။

သုတေသနခေါင်းစဉ်နှင့်သုတေသနပြဿနာဆက်စပ်မှုရှိပုံ

ဆန်နှင့်ဆန်ထွက်ဝေါဟာရများသည် လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းအတွင်းတွင် အသုံးပြုတွင်ကျယ် နေသော်လည်း အချို့ဆန်ထွက်ဝေါဟာရများကိုမူ လူသိနည်းသောကြောင့် ထပ်မံသိရှိစေလို၍ လေ့လာ တင်ပြလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ လေ့လာရာတွင် မြန်မာဝေါဟာရများ၊ ကိန်းဂဏန်းအရေအတွက်ဆိုင်ရာ သင်္ချာဝေါဟာရများ၊ မျိုးခြားဘာသာစကားဝေါဟာရများ၊ မျိုးခြားဘာသာစကားနှင့် မြန်မာဘာသာ စကားညှပ်သုံးသောဝေါဟာရများကို ဖော်ထုတ်လေ့လာကာ ခေါင်းစဉ်နှင့်သုတေသနဆက်စပ်သည်ကို တင်ပြသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

စာပေလေ့လာဆန်းစစ်ချက်

ဤစာတမ်းကိုပြုစုရန်အတွက် ရှေးဦးစွာဒေါက်တာခင်အေး၏ အတ္ထုဗေဒနိဒါန်းစာအုပ်ကိုဖတ်ရှု လေ့လာခဲ့ပါသည်။ အတ္ထုဗေဒဟူသည် ဘာသာစကား၏အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို လေ့လာသောပညာရပ် ဖြစ်ပေရာ မြန်မာ့လူမှုနယ်ပယ်အတွင်းရှိ ဝေါဟာရများ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုလေ့လာခြင်းသည်လည်း အတ္ထုဗေဒ၏ကဏ္ဍ တစ်ခုအဖြစ် ပါဝင်နေကြောင်းကိုတွေ့ရပါသည်။ စကားလုံးများ၊ ဝေါဟာရများ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို အသေးစိတ်လေ့လာခြင်းမှ လူမှုနယ်ပယ်တွင် အသုံးပြုလျက်ရှိသော ဆန်ထွက် ဝေါဟာရအသုံးအနှုန်းများကို စိတ်ဝင်စားဖွယ်သိရှိလာရပါသည်။ ဆန်စက်မှဆန်ထွက်ဝေါဟာရများကို လေ့လာမှုပြုရာတွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၌ မဟာသုတေသနဘွဲ့အတွက် တင်သွင်းဖတ်ကြားခဲ့သော မခိုင်ဆုမွန်[(၂၀၀၈-၂၀၀၉) ပညာသင်နှစ် မဟာသုတေသနဘွဲ့အတွက် တင်သွင်းသော အကြိုစာတမ်း] (ပုသိမ်တက္ကသိုလ်)၏ "ပုသိမ်မြို့နယ်ရှိ ဆန်စက်လုပ်ငန်းဆိုင်ရာဝေါဟာရများ၏ရင်းမြစ်လေ့လာချက်" စာတမ်းကိုဖတ်ရှုခဲ့ပါသည်။ ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုအနေဖြင့် တလုထွော်မြို့နယ်၊ လယ်ကြီးကွင်းအုပ်စု၊ ရွာသစ်တောင်ကျေးရွာရှိ "ရွှေကြာ"ဆန်စက်သို့ သွားရောက်လေ့လာခဲ့ပါသည်။ ဟင်္သာတတက္ကသိုလ် တွင် ဆန်စက်နှင့်ဆန်ထွက်ဝေါဟာရများ လေ့လာချက်စာတမ်းပြုစုထားခြင်း မရှိသေးပါသဖြင့် ဤစာတမ်းကိုလေ့လာတင်ပြခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အလေ့လာခံဝေါဟာရများမှာ လက်ရှိအသုံးပြုလျက်ရှိ သော ဝေါဟာရများဖြစ်ခြင်းကြောင့် အသုံးတွင်ကျယ်မှုပေါ်မူတည်၍ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

နည်းနာ

နည်းနာတွင် သုတေသနဆိုင်ရာနည်းနာနှင့် ပညာရပ်ဆိုင်ရာနည်းနာဟူ၍ ကဏ္ဍခွဲကာလေ့လာ တင်ပြသွားပါမည်။ သုတေသနဆိုင်ရာနည်းနာမှာ အခြေခံသုတေသနအမျိုးအစားဖြစ်ပြီး စစ်တမ်း ကောက်ယူသည့် ဆန်းစစ်လေ့လာနည်းကိုအသုံးပြုကာ လေ့လာပါမည်။ ပညာရပ်ဆိုင်ရာအနေနှင့် ဘာသာစကားဆိုင်ရာစာပေ၊ စာတမ်းများ၊ စာအုပ်များကိုလေ့လာ၍ ဆန်စက်ရှိဆန်ထွက်ဝေါဟာရများ ၏ သဘောသဘာဝကိုလေ့လာပြီး သုတေသနပြုလုပ်သွားပါမည်။

၁။ အတ္ထဗေဒဟူသည်

အတ္ထဗေဒပညာရပ်သည် ဘာသာစကားတစ်ခု၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို လေ့လာသောပညာရပ် ဖြစ်ပါသည်။ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို စနစ်တကျလေ့လာသော အတ္ထဗေဒပညာရပ်သည် ဘာသာစကား လေ့လာမှုနယ်ပယ်တွင် အရေးပါသောကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။

အတ္ထဗေဒဟူသောဝေါဟာရနှင့်ပတ်သက်၍ မောင်ခင်မင်(ခနုဖြူ)(၂၀၁၆)၏ အတ္ထဗေဒနိဒါန်း စာအုပ်တွင်-

"အတ္ထဗေဒဟူသည် အနက်အဓိပ္ပာယ်(meaning)ကို လေ့လာသော ပညာရပ်ဖြစ်ပြီး ဘာသာစကား၏ အစိတ်အပိုင်းများဖြစ်သော ရုပ်ရင်း(morpheme)၊ စကားလုံး (word)၊ ပုဒ်(phrase)၊ ဝါကျကဏ္ဍ(clause)၊ ဝါကျ(sentence)တို့၏ အနက်အဓိပ္ပာယ် ကို လေ့လာသောပညာရပ်" (စာ ၁၅)

ဟုဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

ဘာသာစကားတိုင်းသည် အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှိကြပြီး အနက်အဓိပ္ပာယ်သည် ဘာသာစကား၏ အသက်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဘာသာစကားတိုင်းတွင်ရှိသော အနက်အဓိပ္ပာယ်၏ အရေးပါမှုကို လေ့လာသော အတ္ထဗေဒပညာရပ်သည် ဘာသာစကားရှိ စကားလုံးများ၊ ပုဒ်များ၊ ဝါကျများ၏ အနက် အဓိပ္ပာယ်ကိုလေ့လာသော ပညာရပ်ဖြစ်သည်ဟုဆိုနိုင်ပါသည်။

၂။ ဆန်စက်ရှိ ဆန်ထွက်ဝေါဟာရများကို အတ္ထဗေဒအမြင်ဖြင့် လေ့လာချက်

ဆန်စက်လုပ်ငန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ပြည်တွင်းစားသုံးမှု၊ ပြည်ပတင်ပို့မှုတို့ အတွက် အရေးပါ သော ကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်သည်။ မြန်မာလူမျိုးများအတွက် ဆန်စက်လုပ်ငန်းသည် အဓိကအသက် မွေးဝမ်း ကျောင်းလုပ်ငန်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ဆန်စက်လုပ်ငန်းမှထွက်ရှိသော ဆန်ထွက်ပစ္စည်းများသည် ဒေသတွင်းစားသုံးမှု လုံလောက်ရုံသာမက နိုင်ငံခြားဝင်ငွေရရှိရေးအတွက်လည်းများစွာ အထောက် အကူပြုလျက်ရှိပါသည်။ ဤသို့ အထောက်အကူပြုလျက်ရှိသော ဆန်ထွက်ဝေါဟာရများကို

(၁) မျိုးခြားဘာသာစကားမှ ယူငင်အသုံးပြုထားသော ဆန်စက်ရှိဆန်ထွက်ဝေါဟာရများ

(၂) မြန်မာဘာသာဖြင့်သုံးသော ဆန်စက်ရှိဆန်ထွက်ဝေါဟာရများ

ဟူ၍ ကဏ္ဍ(၂)ခုခွဲကာ လေ့လာတင်ပြသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

၂။ ၁။ မျိုးခြားဘာသာမှ ယူငင်အသုံးပြုထားသော ဆန်ထွက်ဝေါဟာရများ

မျိုးခြားဘာသာစကားမှယူငင်အသုံးပြုထားသော ဆန်စက်ရှိဆန်ထွက်ဝေါဟာရများကို လေ့လာကြည့် လျှင် "Jam"(ဂျမ်း)၊ "Extra"(အိပ်(က်စ်)ထရာ)၊ "One-Two"(ဝမ်းတူး)၊ "Two-Three-Four" (တူးသရီးဖိုး)၊ "A-One-Two"(အေဝမ်းတူး)၊ "Five-Six"(ငါးခြောက်) စသည့်အင်္ဂလိပ်ဝေါဟာရ သက်သက်စကားလုံးများတွေ့ရသကဲ့သို့ "Reject"ဆန်၊ "SE"ဆန်ဟုခေါ်သည့် (Special Extra)ဆန်၊ (point) ဆန်ကွဲစသည့် အင်္ဂလိပ် ဘာသာစကားညှပ်သုံးသည့် စကားလုံးများကိုလည်းတွေ့ရပါသည်။

Jam (ဂျမ်း) / dz₁ǎ /

"Jam"(ဂျမ်း)(နာမ်)ကို အင်္ဂလိပ်မြန်မာအဘိဓာန်တွင် "အရာဝတ္ထုနှစ်ခုကြား၌ညှပ်ထားသည်" (2002၊ Pg 234)ဟုဖွင့်ဆိုထားသည်။ အင်္ဂလိပ်စကား "Jam"ကို မြန်မာစကား(ဂျမ်း)အဖြစ် တိုက်ရိုက် အသံလှယ်၍ ယူသုံးထားခြင်းဖြစ်သည်။

ဆန်စက်ရုံမေရုံပေါ်တွင် စက်ကိရိယာအစိတ်အပိုင်းလှုပ်ရှား၍မရသည်ကို ဂျမ်းဖြစ်သည်ဟု ခေါ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဂျမ်းဖြစ်ထားသောကြောင့် မေရုံပေါ်မှ အောက်သို့လွင့်စင်ကျလာသော "စပါး၊ ဆန်လုံးတီး၊ ဖွဲ၊ ဆန်ကွဲ"တို့ကို "Jam" (ဂျမ်း)(နာမ်)အဖြစ်သုံးသည်ကိုတွေ့ရသည်။ Jam (ဂျမ်း) ဟူသော ဝေါဟာရကို လုပ်ငန်းကြီးဆန်စက်များတွင် ခေါ်ဝေါ်သည့်နည်းတူ လုပ်ငန်းသေးဆန်စက်များ တွင်လည်းခေါ်ဝေါ်ကြောင်းတွေ့ရပါသည်။

Extra (အိပ်(ကံစ်)ထရာ) / i? sə thwā /

"Extra"(အိပ်(ကံစ်)ထရာ)ကို အင်္ဂလိပ်မြန်မာအဘိဓာန်တွင် "အပို"(n) (2003၊ Pg 474)ဟု ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

Extra ဟူသောဝေါဟာရကို လုပ်ငန်းကြီးဆန်စက်များတွင် "ဆန်ကွဲကြီး" ဟုခေါ်ဆိုကြောင်း တွေ့ရသည်။ လုပ်ငန်းသေးဆန်စက်များတွင် ထိုဝေါဟာရကို ခေါ်ဆိုခြင်းမရှိကြောင်းတွေ့ရသည်။

One - Two (ဝမ်းတူး) /wǎ tù/

"One-Two"(ဝမ်းတူး)ဟူသော ဝေါဟာရနှင့်ပတ်သက်၍ "One"ကို မြန်မာအဘိဓာန်တွင် "တစ်ခု"(n) (2002, Pg 305)ဟုဖွင့်ဆို၍ "two"ကို "နှစ်ခု"(n) (2002, Pg 484)ဟု ဖွင့်ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ထိုအင်္ဂလိပ်စကားလုံး "one"နှင့်"two"ကိုပေါင်း၍ လုပ်ငန်းကြီးဆန်စက်များတွင် ဆန်ကွဲလတ် "one-two"ဟုခေါ်ဆိုကြောင်းတွေ့ရသည်။ ဤသို့ခေါ်ဆိုခြင်းမှာ တစ်ပိုင်း(သို့)နှစ်ပိုင်းကျိုးနေသော ဆန်စေ့အရွယ်ပမာဏကိုလိုက်၍ခေါ်ဆို ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

Two - Three - Four (တူးသရီးဖိုး) /tù əjɪ phò/

"Two-Three-Four"(တူး-သရီး-ဖိုး)ဟူသော ဝေါဟာရနှင့်ပတ်သက်၍ "Two" ကို အင်္ဂလိပ် မြန်မာအဘိဓာန်တွင် "နှစ်ခု"(n) (2002, Pg 484)ဟူ၍လည်းကောင်း၊ "Three"ကို အင်္ဂလိပ်မြန်မာ အဘိဓာန်တွင် "သုံးခု"(n)(2002, Pg 466)ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ "four"ကို"လေးခု"(n)(2022, Pg 179) ဟူ၍လည်းကောင်းဖွင့်ဆို ထားပါသည်။

ထိုစကားလုံး (Two-Three-Four)ကိုပေါင်း၍ ဆန်ကွဲသေးဟုခေါ်ကြောင်းတွေ့ရပါသည်။ လုပ်ငန်းကြီးဆန်စက်များတွင် "One-Two"နှင့် "Two-Three- Four"ကိုပေါင်း၍ (one-two-three-four)ဟုခေါ်သော ရိုးရိုးဆန်ကွဲအမျိုးအစား တစ်မျိုးအဖြစ်ရောင်းချလျက်ရှိကြောင်းတွေ့ရသည်။

ထို့ပြင် "Extra"နှင့် "One-Two"ပေါင်း၍(A-One-Two)ဆန်ကွဲအဖြစ် လည်း ရောင်းချလျက်ရှိ ကြောင်းတွေ့ရသည်။ ဈေးကွက်ထဲတွင်(A-One-Two)ကို (Rc)ဆန်ကွဲဟုလည်း ခေါ်ဆိုလျက်ရှိ ကြောင်းတွေ့ရပါသည်။ ပေါ်လစီချွတ်ထားသော အဆင့်မြင့်ဆန်ကွဲဖြစ်သောကြောင့် (A-One-Two) ဟုခေါ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

Five-Six (ဖိုက်စစ်) /Phəi? Si?/

Five-Six(ဖိုက်စစ်)ဟူသောဝေါဟာရနှင့်ပတ်သက်၍ အင်္ဂလိပ်မြန်မာအဘိဓာန်တွင် "Five"ကို "ငါးခု"(n) (2002, Pg 164)ဟု ဖွင့်၍ "Six"ကို "ခြောက်ခု"(n) (2002, Pg 420)ဟုဖွင့်ဆိုထားကြောင်းတွေ့ရသည်။

ထို"Five-Six"(ဖိုက်စစ်)(ငါးခြောက်)ဟူသော ဝေါဟာရကို လုပ်ငန်းကြီး ဆန်စက်များတွင် "ဆိုင်ကလုန်၊ ဆန်နုပံ၊ ဆန်ညှာ"ဟု ခေါ်လေ့ရှိကြောင်းတွေ့ရသည်။

Reject(ရီဂျက်ဆန်) /j i dz₁e? sã/

Reject ကို အင်္ဂလိပ်မြန်မာအဘိဓာန်တွင် "ငြင်းပယ်ခြင်းခံရသည့်အရာ"(n) (2022, Pg 175) ဟုဖွင့်ဆို၍ "ဆန်"ကို မြန်မာအဘိဓာန်တွင် "စပါးကိုအခွံချွတ်ထား သောအစေ့အဆန်"(နာမ်) (၂၀၀၈၊ စာ ၁၂၇)ဟုဖွင့်ဆိုထားကြောင်းတွေ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် "Reject"ဆန်မှာ အင်္ဂလိပ်စကားလုံး "Reject" နှင့် မြန်မာစကားလုံး "ဆန်"ကိုပေါင်းစပ်ထားသော ဝေါဟာရတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။

လုပ်ငန်းကြီးဆန်စက်များတွင် "အဝါပေါက်၊ အနီကျား၊ အမဲစက်၊ ဗိုက်ဖြူ" စသည့်ဆန်များ ရောနှောနေသည့် ဆန်သန့်တန်းမဝင်သောဆန်အမျိုးအစားကို "Reject ဆန်"ဟုခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ အနည်းငယ်ကြမ်းသော်လည်း စားသုံးသူတို့စားနိုင်သော ရောင်းတန်းဝင်ဆန်အမျိုးအစား တစ်မျိုးဖြစ်ကြောင်းတွေ့ရသည်။

SE (အက်စ်အီး)ဆန် [Special Extra]/e? i sã/

SE ဆိုသည်မှာ အင်္ဂလိပ်စကားလုံး Special နှင့် Extra တို့ကိုပေါင်းစပ်၍ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ 'Special'ကို အင်္ဂလိပ်မြန်မာအဘိဓာန်တွင် "အထူးဖြစ်သော" (adj)(2002, Pg 432)ဟုဖွင့်၍ "Extra"ကို"အပို"(n) (2002, Pg 155)ဟုဖွင့်ဆိုထား ကြောင်းတွေ့ရသည်။ "ဆန်"ကို မြန်မာအဘိဓာန်တွင် "စပါးကိုအခွံချွတ်ထားသော အစေ့အဆန်"(နာမ်) (၂၀၀၈၊ စာ ၁၂၇)ဟုဖွင့်ဆိုထားသည်ကိုတွေ့ရသည်။

လုပ်ငန်းကြီးဆန်စက်များတွင် 'Extra'ကို ဆန်ကွဲကြီးဟုခေါ်၍ SE ကို ဆန်ကွဲကြီးထက်ပို၍ကြီးသော ဆန်အမျိုးအစားတစ်မျိုးဟုခေါ်ကြောင်းတွေ့ရသည်။ ထိုSEဆန်သည်လည်း ရီဂျက်ဆန်ကဲ့သို့ပင် လူတန်းစားမရွေးစားသုံးနိုင်သော ရောင်းတန်းဝင်ဆန်အမျိုးအစားတစ်မျိုးပင်ဖြစ်ပါသည်။

Point ဆန်ကွဲ (ပွိုင့်ဇွဲ) /pwaí? zə gwè/

'Point' ဆန်ကွဲဟူသောဝေါဟာရနှင့်ပတ်သက်၍ 'point'ကို အင်္ဂလိပ်မြန်မာအဘိဓာန်တွင် "အစက်၊ အပြောက်၊ အမှတ်၊ ဒဿမ"(1993, Pg 995)ဟုဖွင့်၍ 'ဆန်ကွဲ'ကို "ဆန်စေ့အကျိုးအပွဲ"(နာမ်) (၂၀၀၈၊ စာ ၁၂၇) ဟုဖွင့်ဆိုထားသည်။

Pointဆန်ကွဲသည် 'အစက်အပြောက်'ဆန်ကွဲဟုအဓိပ္ပာယ်ရသည်။ 'point' ဆန်ကွဲ၏အရွယ်ပမာဏသည် "အမှုန်အမွှား"အဆင့်သာရှိသောကြောင့် "ဆိုင်ကလုန်၊ ဆန်ညှာ၊ ဆန်နုပံ" ဟူ၍လည်းကောင်းခေါ်သည်ကိုတွေ့ရသည်။ လုပ်ငန်းကြီးဆန်စက်တွင် Pointဆန်ကွဲကို (Five-Six) (ငါးခြောက်) ဟူ၍လည်းခေါ်ကြောင်းတွေ့ရသည်။

အထက်တွင် လေ့လာတင်ပြထားသော ဆန်ထွက်ဝေါဟာရများသည် Export တန်းဝင် အဆင့်မြင့်ဆန်စက်ကြီးများတွင်သာ ခေါ်ဝေါ်အသုံးပြုကြပြီး လုပ်ငန်းသေးဆန်စက်များတွင် ခေါ်ဝေါ်ခြင်းမရှိကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

၂။ ၂။ မြန်မာဘာသာစကားဖြင့်သုံးသော ဆန်စက်ရှိဆန်ထွက်ဝေါဟာရများ

မြန်မာဘာသာစကားဖြင့်သုံးသော ဆန်စက်ရှိဆန်ထွက်ဝေါဟာရများကို လေ့လာကြည့်လျှင် "လုံးတီးဆန်၊ ဆန်သန့်၊ ဆန်ကွဲ၊ ဖွဲနု၊ ဖွဲကြမ်း၊ စပါးလုံး၊ စပါးခွံ၊ အဖျင်း၊ အမှော်၊ စက်ဖွဲပြာ"စသည့် ဝေါဟာရများကိုတွေ့ရပါသည်။

လုံးတီးဆန် /lòu dī sā/

"လုံးတီးဆန်"ဟူသောဝေါဟာရကို မြန်မာအဘိဓာန်တွင် "ဖွဲနှင့်အမြှေး မချွတ်ရသေးသော ဆန်"(နာမ်) (၁၉၉၁၊ စာ ၁၂၅)ဟုဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

စပါးစေ့၏အပေါ်ယံအလွှာမှာ စပါးခွံဖြစ်၍ စပါးခွံ၏ဝမ်းနှင့်ကပ်နေသော အလွှာမှာဖွဲကြမ်းဖြစ်သည်။ စပါးခွံနှင့်ဖွဲကြမ်းကိုဖယ်လိုက်လျှင် ဆန်လုံးတီးကျန်၍ ထိုဆန်လုံးတီးအပေါ်ယံအလွှာမှာ ဖွဲနုဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် လုံးတီးဆန်ဆိုသည်မှာ "ဖွဲနုမချွတ်ရသေးသော အရောင်မဖြူသောအမြှေးပါသည့် ဆန်"ကိုခေါ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဆန်စက်ကြီးများမပေါ်မီ ရှေးယခင် မောင်းထောင်းဆန်ဖွပ်သည့်ခေတ်တွင် လုံးတီးဆန်ကိုသာစားသုံးကြသည်။ ထိုလုံးတီးဆန်သည် ဓာတုဆေးသုံးထားခြင်းမရှိဘဲ ဖွပ်ထားသည့်ဆန်ဖြစ်သောကြောင့် လူသားတို့အတွက် ကျန်းမာရေးနှင့်ညီညွတ်၍ အာဟာရပြည့်ဝသောဆန်တစ်မျိုးဖြစ်ပါသည်။

ဆန်သန့် /sā dǎn/

"ဆန်သန့်"ဟူသော ဝေါဟာရနှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာအဘိဓာန်တွင် "ဆန်"ကို "စပါးကိုအခွံချွတ်ထားသောအစေ့အဆန်"(နာမ်) (၂၀၀၃၊ စာ ၁၂၇)ဟုဖွင့်၍ "သန့်" ကို "အညစ်အကြေးကင်းသော" (နဝိ)(၂၀၀၃၊ စာ ၃၈၇) ဟုဖွင့်ဆိုထားသည်ကိုတွေ့ ရသည်။

ဆန်စက်များတွင်ရောင်းတန်းဝင်ရန် သန့်စင်၍အခွံချွတ်ထားသော အမှော်၊ အမှိုက်၊ ခဲ၊ သဲ၊ ဖုန်တို့မပါဝင်သော ဖြူဖွေးသည့်ဆန်ကောင်းများကိုခေါ်ခြင်းဖြစ်ပါ သည်။နေ့စဉ်အသက်ရှင်နေထိုင်ရန် အာဟာရအနေဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကျန်းမာရေးအတွက်သော်လည်းကောင်း၊ အလှအပရေးရာပစ္စည်းများထုတ်လုပ်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ ဘာသာရေးပွဲ၊ အလှူပွဲများ၌ ပိုက်ဆံစွန့်ကြသောနေရာများတွင်လည်းကောင်းသုံးသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။ ထို့ပြင် နေအိမ်ခြံဝန်းနှင့်ပတ်ဝန်းကျင် တွင် ဘေးအန္တရာယ်ကင်းစေရန် သဲမန်း၊ ဆန်မန်း ပစ်သောအခါတွင်လည်း သုံးကြောင်းတွေ့ရပါသည်။

ဆန်ကွဲ /zā gwè/

ဆန်ကွဲအုပ်စုတွင်ကျိုးပဲ့နေသော ဆန်အပိုင်းအစများ၏အရွယ်ပမာဏကိုလိုက်၍ ဆန်ကွဲကြီး၊ ဆန်ကွဲလတ်၊ ဆန်ကွဲသေးဟူ၍ အဆင့်ဆင့်ခွဲထားကြောင်းတွေ့ရပါသည်။

ဆန်ကွဲကြီး /zə gwè dz₁ɪ̃/

ဆန်ကွဲကြီးဟူသော ဝေါဟာရနှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာအဘိဓာန်တွင် "ဆန်ကွဲ"ကိုဆန်စေ့ အကျိုးအပွဲ"(နာမ်)(၁၉၉၁၊ စာ ၁၂၄)ဟုဖွင့်၍ "ကြီး"ကို"မသေးသော၊ မငယ်သော"(နဝိ)(၁၉၉၁၊ စာ ၃၂) ဟုဖွင့်ဆိုထားသည်ကိုတွေ့ရသည်။

ထို့ကြောင့် ဆန်ကွဲကြီးဟူသောဝေါဟာရသည်"ဆန်ကွဲ"ဟူသော ပေါင်းစပ်စကားလုံးနှင့် "ကြီး" ဟူသော ပင်ကိုစကားလုံးတို့ကို တွဲစပ်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ "မသေးသောမငယ်သောဆန်စေ့အကျိုး အပွဲ"ကိုခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုဆန်ကွဲကြီးအုပ်စုတွင် ကျိုးပွဲနေသောဆန်စေ့အပိုင်းအစများ၏ အရွယ်ပမာဏကိုလိုက်၍ "သုံးမတ်ကျိုး၊ ခြောက်မူးကျိုး"များပါဝင်ကြောင်းတွေ့ရသည်။

သုံးမတ်ကျိုး /əũ məʔ dz₁ɪ̃/

"သုံးမတ်ကျိုး"ဟူသောဝေါဟာရသည် "သုံး"(အရေအတွက်ပြနာမ်)၊ "မတ်" (ပမာဏပြနာမ်)၊ ကျိုး(ကြိယာ)ဟူ၍ ပင်ကိုစကားလုံးသုံးလုံးကိုပေါင်းစပ်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

"သုံးမတ်ကျိုး"သည် တစ်ယူနစ်၏လေးပုံပုံလျှင် သုံးပုံကျိုးနေသော ဆန်ကွဲဖြစ်သည်။ ဆန်ကွဲကြီးတွင် အနည်းငယ်သာပါဝင်သော ဆန်စေ့အရွယ်အစားတစ်မျိုးဖြစ်ပါသည်။

ခြောက်မူးကျိုး /tʃhouʔ mù dz₁ɪ̃/

"ခြောက်မူးကျိုး"ဟူသောဝေါဟာရသည် 'ခြောက်'(အရေအတွက်ပြနာမ်) မူး (ပမာဏပြနာမ်) နှင့် 'ကျိုး'(ကြိယာ)ဟူသော ပင်ကိုစကားလုံးတို့ကိုပေါင်းစပ်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

"ခြောက်မူးကျိုး"သည် တစ်ယူနစ်၏ ဆယ်ပုံပုံလျှင်ခြောက်ပုံရှိသော ဆန်ကွဲဖြစ်ပါသည်။ "ခြောက်မူးကျိုး"ဆန်ကွဲသည် ဆန်ကွဲကြီးအုပ်စုတွင် အဓိကပါဝင်သော ဆန်စေ့အရွယ်အစားတစ်မျိုး ဖြစ်ပါသည်။

ဆန်ကွဲလတ် /zə gwè laʔ/

"ဆန်ကွဲလတ်"ဟူသောဝေါဟာရနှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာအဘိဓာန်တွင် "ဆန်ကွဲ" ဟူသော ဝေါဟာရကို "ဆန်စေ့အကျိုးအပွဲ"(နာမ်)(၁၉၉၁၊ စာ ၁၂၄)ဟုဖွင့်၍ "လတ်"ကို "မကြီးလွန်းမငယ်လွန်း သော"(နဝိ) (၁၉၉၁၊ စာ ၃၄၃)ဟုဖွင့်ဆိုထား ကြောင်းတွေ့ရသည်။

ထို့ကြောင့် "ဆန်ကွဲလတ်"ဟူသော ဝေါဟာရသည် "ဆန်ကွဲ"ဟူသော ပေါင်းစပ်စကားလုံးနှင့် "လတ်"ဟူသော ပင်ကိုစကားလုံးတို့ကို ပေါင်းစပ်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ "မကြီးလွန်း၊ မငယ်လွန်းသော ဆန်စေ့အကျိုးအပွဲ"ကိုခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ ဆန်ကွဲအမျိုးမျိုးတွင် ဒုတိယတန်းစားဆန်ကွဲဖြစ်ပါသည်။

ဆန်ကွဲလတ်တွင်ကျိုးပွဲနေသော ဆန်စေ့အရွယ်ပမာဏကိုလိုက်၍ ငါးမူးကျိုးနှင့်သုံးမူးကျိုး ဆန်ကွဲများပါဝင်သည်ကိုတွေ့ရပါသည်။ ထိုဆန်ကွဲကို မုန့်ဟင်းခါးဖတ်၊ ခေါက်ဆွဲဖတ်များပြုလုပ်ရာ တွင် အများဆုံးအသုံးပြုကြောင်းတွေ့ရသည်။

ငါးမူးကျိုး /ŋà mù dz₁ɪ̃/

"ငါးမူးကျိုး"ဟူသောဝေါဟာရသည် "ငါး"အရေအတွက်ပြ(နာမ်)၊ မူး(ပမာဏပြ နာမ်)၊ ကျိုး (ကြိယာ)ဟူ၍ ပင်ကိုစကားလုံးသုံးလုံးကို ပေါင်းစပ်ထားခြင်းဖြစ်ပါ သည်။

"ငါးမူးကျိုး"သည် တစ်ယူနစ်၏ ဆယ်ပုံပုံလျှင် ငါးပုံရှိသောဆန်ကွဲဖြစ်ပါသည်။ ဆန်ကွဲကြီး အုပ်စုတွင်ပါဝင်သော ဆန်ကွဲအမျိုးအစားတစ်မျိုးဖြစ်ပါသည်။

သုံးမူးကျိုး /θòũ mù dz₁ò/

"သုံးမူးကျိုး"ဟူသောဝေါဟာရသည် "သုံး"(အရေအတွက်ပြနာမ်)၊"မူး"(ပမာဏပြနာမ်)၊ "ကျိုး"(ကြိယာ)ဟူ၍ ပင်ကိုစကားလုံးသုံးလုံးကို ပေါင်းစပ်ထား ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

"သုံးမူးကျိုး"သည် တစ်ယူနစ်၏ ဆယ်ပုံပုံလျှင် သုံးပုံကျိုးနေသော ဆန်ကွဲဖြစ်ပြီး ဆန်ကွဲလတ် တွင်အများဆုံးပါဝင်ကြောင်းတွေ့ရသည်။

ဆန်ကွဲသေး /zə gwè ǝè/

"ဆန်ကွဲသေး"ဟူသော ဝေါဟာရနှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာအဘိဓာန်တွင် "ဆန်ကွဲ"ကို "ဆန်စေ့ အကျိုးအပွဲ"(၁၉၉၁၊ စာ ၁၂၄)ဟုဖွင့်၍ "သေး"ဟူသော ဝေါဟာရကို "အရွယ်ပမာဏငယ်သော" (နဝိ)(၁၉၉၁၊ စာ ၃၇၃)ဟုဖွင့်ဆိုထား ကြောင်းတွေ့ရသည်။

"ဆန်ကွဲသေး"ဟူသောဝေါဟာရသည်"ဆန်ကွဲ"ဟူသော ပေါင်းစပ်စကားလုံးနှင့်"သေး"ဟူသော ပင်ကိုစကားလုံးတို့ကိုပေါင်းစပ်ထားခြင်းဖြစ်ပါ သည်။ "သေးငယ်သည့်ဆန်စေ့အကျိုးအပွဲ"ကို ခေါ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

"ဆန်ကွဲသေး"သည် ဆန်ကွဲအမျိုးမျိုးတွင် တတိယတန်းစားဆန်ကွဲဖြစ်ပါသည်။ ကျိုးနေသော ဆန်စေ့၏အရွယ်ပမာဏကိုလိုက်၍ ငါးမူးကျိုး၊ သုံးမူးကျိုး၊ တစ်မတ်ကျိုးတို့ပါဝင်ကြောင်းတွေ့ရသည်။ ထိုဆန်ကွဲသေးကို ပိန်းရိုး၊ ကန်စွန်းရွက်များနှင့်ရောကျိုကာ ဝက်စာအဖြစ် အသုံးပြုကြောင်းတွေ့ရပါ သည်။

တစ်မတ်ကျိုး /tə ma? tǝò/

"တစ်မတ်ကျိုး"ဟူသော ဝေါဟာရသည် 'တစ်'(အရေအတွက်ပြနာမ်)၊ 'မတ်'(ပမာဏပြနာမ်)၊ ကျိုး(ကြိယာ)ဟူ၍ ပင်ကိုစကားလုံးသုံးလုံးကို ပေါင်းစပ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ တစ်မတ်ကျိုးသည် တစ်ယူနစ်၏လေးပုံတစ်ပုံရှိသော ဆန်ကွဲဖြစ်ပါသည်။ တစ်မတ်ကျိုးဆန်ကွဲသည် ဆန်ကွဲသေးအုပ်စု တွင် အများဆုံးပါဝင်ကြောင်းတွေ့ရသည်။

ထို့ကြောင့် ဆန်ကွဲအုပ်စုကိုလေ့လာကြည့်သောအခါ ကျိုးနေသောဆန်စေ့ အရွယ်ပမာဏကို လိုက်၍ အဆင့်ဆင့်ကွဲပြားသွားသော်လည်း ဈေးကွက်တွင်ရောင်းချရာ၌ ဆန်ကွဲဟူ၍သာခေါ်ဝေါ် ကြောင်းတွေ့ရပါသည်။

ဖွဲနု /Phwè nú/

"ဖွဲနု"ဟူသောဝေါဟာရသည် 'ဖွဲ'(နာမ်)နှင့် 'နု'(နဝိ)တို့ကို ပေါင်းစပ်ထား သောစကားလုံးဖြစ်၍ "နူးညံ့သော၊ ညက်ညောမှုရှိသောအမှုန်အမွှား"ဟု အဓိပ္ပာယ်ရပါသည်။

'ဖွဲနု'ဟူသောဝေါဟာရကို မြန်မာအဘိဓာန်တွင် "ဆန်စေ့အပေါ်မြှေးမှဖြစ်သောအမှုန်"ဟုဖွင့်ဆို ထားပါသည်။ စပါးစေ့၏အပေါ်ယံအလွှာမှာ စပါးခွံ၊ စပါးခွံ၏ဝမ်းနှင့်ကပ်နေသောအလွှာမှာ ဖွဲကြမ်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုစပါးစေ့၊ စပါးခွံနှင့်ဖွဲကြမ်းတို့ကို ပယ်လိုက်လျှင် ဆန်လုံးတီးကိုရရှိမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဆန်လုံးတီးကိုဖြူအောင်ဖွပ်လိုက်သောအခါ ဖွဲနုကိုရရှိမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဆန်များကိုဖြူရန် ကြိတ်ဖွပ်

လေလေ ဖွဲ့နုကိုရရှိလေလေဖြစ်ပါသည်။ ဖွဲ့နုကို ဝက်မွေးမြူရေး၊ ငါးမွေးမြူရေး လုပ်ငန်းများတွင် အသုံးပြုလျက်ရှိသောကြောင့် ဈေးကွက်တွင်ရောင်းချနိုင်သော ဆန်ထွက်ပစ္စည်းတစ်မျိုးအဖြစ်အသုံးပြု လျက်ရှိကြောင်းတွေ့ရသည်။

ဖွဲကြမ်း /Phwè dz₁â/

"ဖွဲကြမ်း"ဟူသော ဝေါဟာရသည် "ဖွဲ"(နာမ်)နှင့် "ကြမ်း"(နဝိ)တို့ကို ပေါင်းစပ်ထားသော ပေါင်းစပ်စကားလုံးဖြစ်ပါသည်။ "နူးညံ့ချောမွေ့ခြင်းမရှိသောအမှုန်အမွှား"ဟုအဓိပ္ပာယ်ရ၍ 'ဖွဲကြမ်း' ကို မြန်မာအဘိဓာန်တွင် "စပါးခွံ" (၂၀၀၃၊ စာ ၂၂၈)ဟုဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

စပါးစေ့၏အပေါ်ယံအလွှာမှာ စပါးခွံ၊ စပါးခွံ၏ဝမ်းနှင့်ကပ်နေသောအလွှာ မှာဖွဲကြမ်းဖြစ်ပါ သည်။ ထို့ကြောင့် ဖွဲကြမ်းဟူသည် စပါးကြိတ်ခွဲရာတွင်မျိုးမအောင်၍ ကျန်ခဲ့သောအစေ့အဆန်မရှိသော စပါးခွံများ ဖိကြိတ်ခံရာမှထွက်ပေါ်လာသည့် ကြမ်းတမ်းသောအမှုန်အမွှားအဆင့်ရှိသည့် ဆန်ထွက် ပစ္စည်းတစ်မျိုးဖြစ်ကြောင်းတွေ့ရှိရပါသည်။ ဖွဲကြမ်းကို ကြက်မွေးမြူရေး၊ ဘဲမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများ တွင် ထမင်းစေ့၊ စပါးစေ့များနှင့်ရောနှောကာ အစာအဖြစ်အသုံးပြုကြောင်းတွေ့ရပါသည်။ ထို့အတူ ဖွဲကြမ်းကိုဖွဲနု၊ ဆိုင်ကလုန်တို့ဖြင့်ရောနှောကာ ဝက်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းတွင် အစာအဖြစ် အသုံးပြု ကြောင်းတွေ့ရပါသည်။ ရောင်းတန်းဝင်ဆန်ထွက်ပစ္စည်းတစ်မျိုးပင်ဖြစ်ပါသည်။

စပါးလုံး /zə bə ləũ/

"စပါးလုံး"ဟူသော ဝေါဟာရသည် "စပါး"(နာမ်)နှင့် "လုံး"(နဝိ)တို့ကို ပေါင်းစပ်ထားသော စကားလုံးဖြစ်၍ "ကောက်ပင်မှရရှိသော ဝန်းဝိုင်းသည့်အသီးအစေ့"ဟုအဓိပ္ပာယ်ရပါသည်။ "စပါးလုံး ကို မြန်မာအဘိဓာန်တွင် "ဆန်နှင့်ထမင်းတို့တွင်ပါဝင်သောစပါးစေ့"(၂၀၁၃၊ စာ ၈၂)ဟု ဖွင့်ဆိုထား ပါသည်။

ထိုစပါးစေ့ကို ဆန်စက်တွင်အကြိမ်ကြိမ်ပြန်၍ကြိတ်ခွဲလျှင် ဆန်အဖြစ်သို့ရောက်ရှိပါသည်။ ဆန်ထဲတွင်ရောနှောပါဝင်လာသော စပါးလုံးများမှာမူ ဆန်အဖြစ်ရောက်ရှိမည် မဟုတ်ကြောင်းတွေ့ရ ပါသည်။

စပါးခွံ/zə bə -khũ/

"စပါးခွံ"ဟူသောဝေါဟာရသည် "စပါး"(နာမ်)နှင့် "ခွံ"(နာမ်)တို့ကို ပေါင်းစပ်ထားသော ပေါင်းစပ် စကားလုံးဖြစ်သည်။ မြန်မာအဘိဓာန်တွင် "စပါး"ကို "ဆန်အလို့ငှာစိုက်ပျိုးရသော ကောက်ပင်၊ ယင်းအပင်၏အသီးအစေ့"(၂၀၀၈၊ စာ ၈၂)ဟုဖွင့်ဆိုထား၍ "ခွံ"မှာမူ "အ"ရှေ့ဆက်ပါ သော "အခွံ"မှလာခြင်း ဖြစ်သည်။ "အခွံ"ဆိုသည်မှာ "သစ်ပင်၊ သစ်သီးစသည်တို့တွင် ပြင်ပမှဖုံးအုပ် ထားသောအလွှာ" (မြန်မာအဘိဓာန်၊ ၂၀၀၈၊ စာ ၃၇၇)ဟု အနက်အဓိပ္ပာယ်ရပါ သည်။

ထို"စပါးခွံ"ကို ဘျိုင်လာဖြင့်လည်ပတ်သော ဆန်စက်များ၌ မီးထိုးလောင်စာအဖြစ် လည်းကောင်း၊ အုတ်မီးထိုးရာတွင်လည်းကောင်း၊ ပန်းပဲဖိုများ၌ ဖိုထိုးရာတွင်လည်းကောင်း၊ လမ်းခင်း ရာတွင်လည်းကောင်း အမျိုးမျိုးအသုံးပြုနိုင်ကြောင်းတွေ့ရပါသည်။

အဖျင်း /ə phj ɪ/

"အဖျင်း"ဟူသော ဝေါဟာရသည် 'အ'ရှေ့ဆက်နှင့် 'ဖျင်း'(နဝိ)တို့ကို ပေါင်းစပ်ထားသော စကားလုံးဖြစ်ပါသည်။ စပါးစေ့တစ်စေ့ကိုကြည့်လျှင် စပါးစေ့အတွင်း၌ ဆန်သားသည်ရှိသည်ဟုထင်ရသော်လည်း ထိုစပါးစေ့ကိုလက်ဖြင့် ဖျစ်ကြည့်လျှင် စပါးစေ့အတွင်း၌ အစေ့အဆန်ဟူသော ဆန်သား မရှိသည်ကို 'အဖျင်း'ဟုခေါ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် 'အဖျင်း'ဟူသောဝေါဟာရသည် မအောင်မြင်သော စပါး၊ စပါးစေ့တွင်အခွံသာရှိ၍ အစေ့အဆန်မရှိသော စပါးမျိုးကိုခေါ်သည်။

အမှော် /ə hm ɔ/

"အမှော်"ဟူသောဝေါဟာရသည် 'အ'ရှေ့ဆက်နှင့် 'မှော်'ကိုပေါင်းစပ်ထားသော စကားလုံးဖြစ်ပါသည်။ 'အမှော်'ဟူသောဝေါဟာရကို "မှော်"ဟုခေါ်သည်ကို လည်းတွေ့ရပါသည်။ "အမှော်"ကို မြန်မာအဘိဓာန်တွင် "စပါး၊ ပဲ စသည်နှင့်ရောနေသော အခွံကြေအစအနများ"(နာမ်)(၂၀၀၈၊ စာ ၄၁၆) ဟုဖွင့်ဆိုထားသည်။ ထို့ကြောင့် 'အမှော်'သည် စပါးတို့နှင့်ရောနေသော အဖျင်း၊ ဖုန်၊ သဲ၊ ခဲ တစ်ခုစီကို စုပေါင်း၍ခေါ်ဝေါ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အဖျင်းနှင့်အမှော်တို့ကို လယ်ယာမြေများ မြေဩဇာအဖြစ်ရရှိရန် အသုံးပြုကြောင်းတွေ့ရပါသည်။

စက်ဖွဲပြာ /se? phwè pjā/

'စက်ဖွဲပြာ'ဟူသောဝေါဟာရသည် 'စက်'နာမ်ဟူသော ပင်ကိုစကားလုံးနှင့်'ဖွဲပြာ'(နာမ်)ဟူသော စကားလုံးတို့ကိုပေါင်းစပ်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ 'စက်'ကို မြန်မာအဘိဓာန်တွင် "လုပ်အားစွမ်းရည်ကို ဖန်တီးနိုင်သော ကိရိယာများတပ်ဆင် ထားသောအဆောက်အဦး"(၂၀၁၃၊ စာ ၉၁)ဟုဖွင့်ဆို၍ 'ဖွဲပြာ'ကို "ဖွဲကြမ်းမီးကျွမ်း ၍ဖြစ်သောအရာ"(နာမ်)(၂၀၁၃၊ စာ ၂၂၈)ဟုဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

ထို့ကြောင့် 'စက်ဖွဲပြာ'ဟူသောဝေါဟာရသည် ဆန်စက်ရှိ မီးဖိုခန်းမှဖွဲတို့မီးလောင်ရာမှကျလာသော ပြာအမှုန်ကို 'စက်ဖွဲပြာ'ဟုခေါ်သည်။ ထိုပြာသည် မဲနယ်အရောင်မျိုးရှိ၍ ဖွဲမှရရှိသောကြောင့် 'ဖွဲပြာ'ဟုခေါ်သည်ကိုတွေ့ရပါသည်။

ထိုဖွဲပြာကိုလမ်းများခင်းရာတွင်လည်းကောင်း၊ ခြံလုပ်ငန်းများတွင် မြေဩဇာများအဖြစ်အသုံးပြုရာတွင်လည်းကောင်း၊ မျိုးပင်များပျိုးရာတွင် မြေမှုန့်၊ နွားချေးတို့နှင့်ရောနှော၍လည်းကောင်း အသုံးပြုနိုင်ကြောင်းတွေ့ရပါသည်။

ခြံငုံသုံးသပ်ချက်

ဆန်စက်ရှိ ဆန်ထွက်ဝေါဟာရများကို လေ့လာရာတွင် မျိုးခြားဘာသာစကားမှ ယူငင်အသုံးပြုသော ဆန်စက်ရှိဆန်ထွက်ဝေါဟာရများနှင့် မြန်မာဘာသာစကားဖြင့်သုံးသော ဆန်စက်ရှိဆန်ထွက်ဝေါဟာရများဟူ၍ ခွဲခြားတင်ပြထားပါသည်။ မျိုးခြားဘာသာ စကားအနေဖြင့် အင်္ဂလိပ်ဝေါဟာရ သက်သက်စကားလုံးများ၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားညှပ်သုံးသောဝေါဟာရများ၊ အင်္ဂလိပ်ကိန်းဂဏန်းအရေအတွက်ဆိုင်ရာသင်္ချာဝေါဟာရများကိုတွေ့ရပါသည်။ မြန်မာဘာသာစကားဖြင့်သုံးသောဆန်စက်ရှိ ဆန်ထွက်ဝေါဟာရများထဲတွင် မြန်မာ့ဋ္ဌေကြေးဆိုင်ရာသုံးဝေါဟာရများကိုလေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

အင်္ဂလိပ်ဝေါဟာရသက်သက်စကားလုံးများအနေဖြင့် "Jam"၊ "Extra"၊ "Reject"၊ "Special Extra"၊ "Point"စသည့်အသုံးများကိုတွေ့ရပါသည်။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားညှပ်သုံးသော ဝေါဟာရများအနေဖြင့် "Reject"ဆန်၊ "Special Extra"ဟုခေါ်သော"SE"ဆန်၊ "Point ဆန်ကွဲ"စသည့်အသုံးများကို ထူးထူးခြားခြား သုံးထားကြောင်းတွေ့ရပါသည်။

အင်္ဂလိပ်ကိန်းဂဏန်းအရေအတွက်ဆိုင်ရာ သင်္ချာဝေါဟာရအသုံးများ အနေဖြင့် "one-two"၊ "two-three-four"၊ "five-six"စသည့် အသုံးများကိုတွေ့ရပါသည်။

မျိုးခြားဘာသာစကားမှ ယူငင်အသုံးပြုသော ဆန်စက်ရှိဆန်ထွက်ဝေါဟာရများကိုကြည့်လျှင် လုပ်ငန်းကြီးဆန်စက်(အဆင့်မြင့်)ဆန်စက်များတွင်သာ ခေါ်ဝေါ် လေ့ရှိကြောင်းတွေ့ရသည်။ Export တင်ပို့ရန်ထုတ်လုပ်နိုင်သော ဆန်စက်ကြီးများ ဖြစ်သောကြောင့် တိုင်းခြားနိုင်ရုံ လူမျိုးများနားလည်နိုင်စေရန် အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားညှပ်သုံးသောဝေါဟာရများကို သုံးထားခြင်းဖြစ်ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

မြန်မာဘာသာစကားဖြင့်သုံးသော ဆန်စက်ရှိ ဆန်ထွက်ဝေါဟာရများကိုလေ့လာကြည့်လျှင် "လုံးတီးဆန်၊ ဆန်သန့်၊ ဆန်ကွဲ၊ ဖွဲနု၊ ဖွဲကြမ်း၊ စပါးလုံး၊ စပါးခွံ၊ အဖျင်း၊ အမှော်"စသည့် ဝေါဟာရများကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ထိုဝေါဟာရများကို လုပ်ငန်းကြီးဆန်စက် (အဆင့်မြင့်)များတွင် အသုံးပြုသည်ကို တွေ့ရသည့်နည်းတူ လုပ်ငန်းသေးဆန်စက် များတွင်လည်း အသုံးပြုကြောင်းတွေ့ရသည်။

"သုံးမတ်ကျိုး၊ ခြောက်မူးကျိုး၊ ငါးမူးကျိုး၊ သုံးမူးကျိုး၊ တစ်မတ်ကျိုး"ဟူသည့် မြန်မာ့ငွေကြေးဆိုင်ရာသုံးဝေါဟာရအသုံးအနှုန်းများကိုတွေ့ရှိရပါသည်။ ထိုဝေါဟာရအသုံးအနှုန်းများသည် ဆန်စက်များတွင်ကျိုးပဲ့နေသော ဆန်စေ့၏အရွယ်အစားပမာဏကိုလိုက်၍ မြန်မာ့ငွေကြေးဆိုင်ရာသုံးဝေါဟာရများကိုအခြေခံပြီး ခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ ထိုဝေါဟာရအသုံးများမှ အချို့အသုံးများကို ဈေးကွက်ထဲတွင် အသုံးပြုနေသော်လည်း အချို့ကိုအသုံးပြုခြင်းမရှိဘဲ ဆန်စက်လုပ်ငန်းတွင်သာ အသုံးပြုကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

နိဂုံး

ဤစာတမ်းသည် ဆန်စက်ရှိ ဆန်ထွက်ဝေါဟာရများကို အတ္ထုဗေဒအမြင်ဖြင့် လေ့လာတင်ပြထားသော စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့လေ့လာမှုကြောင့် ဆန်စက်လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများကို ခြေခြေမြစ်မြစ် သိရှိရသည့်အပြင် ထိုဝေါဟာရများ၏ထူးခြားသည့် အခေါ်အဝေါ်များကိုလည်း ဗဟုသုတအနေဖြင့် စိတ်ဝင်စားဖွယ်လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ လူမှုပတ်ဝန်းကျင်နယ်ပယ်တွင် များစွာ အထောက်အကူပြုနိုင်သည့်အပြင် ဤစာတမ်းမှတစ်ဆင့် အခြားသောလုပ်ငန်းဆိုင်ရာနှင့် ပတ်သက်သည့် အသုံးများကိုလည်း လေ့လာနိုင်မည်ဟုယုံကြည်မိပါသည်။

ကျေးဇူးတင်လွှာ

ဤစာတမ်းဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် ဝိုင်းဝန်းကူညီပေးပါသော ပါမောက္ခချုပ်ဆရာမကြီး ဒေါက်တာသိင်္ဂီရွှေ၊ ဟင်္သာတတက္ကသိုလ် ဒုတိယပါမောက္ခချုပ် ဆရာမကြီး ဒေါက်တာရီရီသန်း၊ ဟင်္သာတတက္ကသိုလ် ဒုတိယပါမောက္ခချုပ် ဆရာမကြီး ဒေါက်တာအေးလွင်၊ ဟင်္သာတတက္ကသိုလ် သုတေသနဌာနယ်ဖြစ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ဝင်များအားလည်းကောင်း၊

မြန်မာစာဌာန၊ ပါမောက္ခ(ဌာနမှူး) ဆရာမကြီး ဒေါက်တာအိအိခင်နှင့် ပါမောက္ခ ဆရာမကြီး ဒေါက်တာခင်မြင့်ရီတို့အား အထူးပင်ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

ခင်မင်၊ မောင်၊ (နေဖြူ)။ (၂၀၁၆)။ အတ္ထုဗေဒနိဒါန်း၊ ရန်ကုန်။ the key collection/

ခိုင်ဆုမွန်၊ မ။ (၂၀၀၈-၂၀၀၉)။ ပုသိမ်မြို့ရှိဆန်စက်လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများ၏ ရင်းမြစ်လေ့လာချက်။ မြန်မာစာဌာန၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

တင်ဝင်းနိုင်၊ ဦး။ (၂၀၀၂)။ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာအဘိဓာန်၊ ရန်ကုန်။ သံလွင်ဦး ပုံနှိပ်တိုက်။

မြန်မာစာအဖွဲ့ဦးစီးဌာန။ (၁၉၉၁)။ မြန်မာအဘိဓာန်၊ ရန်ကုန်။ ဖိုတိုလစ်သို ပုံနှိပ်တိုက်။

မြန်မာစာအဖွဲ့ဦးစီးဌာန။ (၂၀၁၃)။ ခရီးဆောင်မြန်မာအဘိဓာန်၊ ရန်ကုန်။ တက္ကသိုလ်များပုံနှိပ်တိုက်။

မြန်မာစာအဖွဲ့ဦးစီးဌာန။ (၂၀၀၆)။ မြန်မာစာလုံးပေါင်းသတ်ပုံကျမ်း၊ ရန်ကုန်။ ဖိုတိုလစ်သိုပုံနှိပ်တိုက်။

မြန်မာစာအဖွဲ့ဦးစီးဌာန။ (၂၀၀၈)။ မြန်မာအဘိဓာန်၊ ရန်ကုန်။ နေလင်းပုံနှိပ်တိုက်။